

HOGER ONDERWIJS

Kunst hoort in opleiding

OPINIE Het hoger onderwijs moet studenten laten experimenteren met vrije creatieve expressie.

door Jeroen Lutters

ZWOLLE – Jonge mensen worden in ons hoger onderwijs veel te passief en te eenzijdig cognitief opgeleid. Ze leren vooral kennis te reproduceren en zich de precies omschreven competenties eigen te maken. Maar ze leren niet te experimenteren, hun verbeeldingskracht te gebruiken, fouten te mogen maken en zelf te creëren. Daardoor worden ze onvoldoende voorbereid op hun rol in de complexe samenleving waarin wij le-

ven. Dat moet anders. Dat vraagt om een didactiek van de 21ste eeuw waarin creativiteit centraal staat. (D21).
Universiteiten en hogescholen moeten hun studenten de gelegenheid bieden om zichzelf tot creatieve, zelfstandig oordelende, en vrij ondernemende mensen te ontwikkelen. De kunst is daarvoor een geschikte methodiek, want ze vormt het denken en werken in steeds weer nieuwe mogelijke werelden. Niets ligt van tevoren vast. Vanuit die vrije ruimte

kan de student zichzelf ontdekken en zijn creativiteit ontwikkelen. Dat is een belangrijke voorwaarde om straks optimaal te kunnen functioneren in een maatschappij waar de bestaanszekerheden van de naoorlogse verzorgingsstaat zijn verdwenen. Een succesvolle 21ste eeuwse methodiek en didactiek (D21) werkt consistent vanuit een creatief beginsel. Op de hogescholen Windesheim, Utrecht, Inholland en Amsterdam gaan we daar een begin mee maken. De mens dient zichzelf te scheppen in wat hij zelf wenst te worden. Hij is geen automatisch verlengstuk meer van het milieu waaruit hij voortkomt en van de groepsstructuren waarvan hij deel uitmaakt. Hij moet op eigen kracht zijn studie, werk en leven ontwerpen vanuit zijn belangstelling, aanleg, ambi-

tie en mogelijkheden. Het gaat om een eigen, vrij ondernemerschap, waarin je een leven lang innovatief scheppend bezig bent. Hoger onderwijs richt zich op '21st century skills'. Als student dien je aan te tonen dat je voldoet aan de professionele kwaliteitseisen van een technisch hoogwaardige samenleving. Je moet onderzoekend geschoold zijn en doelmatig kunnen werken. Maar daarnaast is het van groot belang om ook met vallen en opstaan je eigen weg te vinden. In het zelf-durven krijgt creativiteit als antwoord op vrijheid concreet vorm en betekenis. Wie experimenteert, leert nieuwe wegen in te slaan. Het experiment kent geen falen. De vrijheid is een creatief avontuur geworden. En de student is een startende, creatieve en sensitieve ondernemer.

Wie weet praten we in 2020 over de huidige tijd als het begin van een gouden eeuw. De systeemcrisis biedt grote kansen en uitdagingen voor samenwerkende creatieve denkers en doeners. Het is de primaire opgave van het onderwijs om mensen te leren positief gebruik te maken van deze vrijheid. Creativiteit is geen abstract ideaal, maar een maatschappelijk noodzaak geworden. We reldbetroemde Nederlandse kunstenaars als Rem Koolhaas, Erwin Olaf en Marlene Dumas, leven ons voor hoe het werkt. Ze tonen ons het effect van het gaan van een eigen weg.

Dr. Jeroen Lutters is lector Didactiek en Inhoud van de Kunstvakken aan de hogeschool Windesheim Utrecht, Inholland en Amsterdam. Zijn standplaats is Zwolle.